

ARXIUS

BUTLLETÍ DEL

NÚMERO 3

*El Fontblan
dell'enqua
fols d'elles
Lo arxiv
quata fog
queta Junu*

SERVEI D'ARXIUS

SETEMBRE 1994

6. Fons judicials

En la societat feudal i d'antic règim es produïa una identificació entre òrgans judicials i els político-administratius. La diversitat de jurisdiccions especials a què eren sotmesos els assumptes (comerç, hisenda) o les persones (jurisdicció militar, eclesiàstica), conformaven una administració de justícia que experimentarà canvis molt substancials arran de la implantació de les reformes liberals.

Els primers intents de reformar la justícia d'arrel medieval arribaren amb la Constitució de l'any 1812. Les reformes, però, s'estruncaren amb els diversos parèntesis de retorn a l'absolutisme i a l'antic règim agònic. L'any 1835 es torna a plantejar la reforma amb el «Reglamento Provisional para la Administración de Justicia», que perdurà fins el 1870, amb retocs derivats de les constitucions de 1837 i 1845.

L'any 1868 es dicta el «Decreto de la unificación de Fueros», que suprimeix les jurisdiccions especials de comerç i hisenda, i limita les militars i eclesiàstiques, de manera que la major part dels assumptes processals restaren sota la jurisdicció ordinària. Tots aquests principis foren recollits a la Constitució de 1869 i el 1870 van ésser desenvolupats per la «Ley Provisional sobre Organización del Poder Judicial».

Els principis aleshores establerts encara perduren, de manera que avui l'Administració de justícia s'organitza piramidalment. A la base hi ha els jutjats de pau i al cim el Tribunal Suprem.

EL QUADRE DE FONTS DELS ARXIUS

NORMA PER A L'ELABORACIÓ (II)

dels tribunals, des de la instància superior a les inferiors. Al seu torn, entre diversos tribunals d'una mateixa categoria, se seguirà l'ordre administratiu que ja tenen (Jutjat de Primera Instància número 1, número 2, etc.) i, en el cas dels jutjats de pau, l'ordre alfabètic de municipis.

L'enumeració dels fons d'aquest apartat vindrà donada per la mateixa jerarquització

7. Fons registrals

Són inclosos en aquest apartat els fons corresponents a l'antiga Comptadoria d'Hipoteques, al Registre de la Propietat i al Registre Mercantil, que hauran de ser enumerats al quadre seguint aquest mateix ordre. El Registre Civil serà inclòs al fons judicial corresponent, atès que ha estat una funció desenvolupada pels jutjats municipals o de pau.

La Comptadoria d'Hipoteques d'alguna manera pot ésser considerada com un precedent de l'actual Registre de la Propietat. Fou creada per pragmàtica sanció l'any 1768, en què s'hi establí que es localitzaria a les poblacions que eren cap de corregiment i també a totes aquelles altres que l'Audiència establís. L'edicte de 1774, els canvis introduïts l'any 1830 i el decret de 1845 redefiniren i ampliaren l'organització de les comptadories.

El Registre de la Propietat fou creat a partir de la Llei hipotecària de l'any 1861 amb la funció

SUMARI

QÜESTIONS DE TREBALL

El quadre de fons dels arxius
(segona part)

Els fons dels centres escolars: el cas
de l'Institut de Batxillerat
J. Vicens Vives de Girona

CRÒNICA

Retrobament i adquisició d'un document cabdal extraviat: el Dietari de les Corts Generals de Pau Claris de l'any 1640

AGENDA

NOUS FONTS I DOCUMENTS
INGRESSATS ALS ARXIUS

NOUS INSTRUMENTS DE
DESCRIPCIÓ

BIBLIOGRAFIA

ARXIU NACIONAL
DE CATALUNYA

de servir d'instrument per a donar seguretat i publicitat al tràfic immobiliari. Hi ha registre a tots els caps de partit judicial.

Els fons de Registre de la Propietat seran enumerats al quadre per districtes.

El Registre Mercantil és un instrument de publicitat i seguretat al servei del tràfic mercantil. Té els seus orígens en les matrícules gremials, però la seva definició contemporània parteix dels codis de comerç dels anys 1829 i 1885. Es troba localitzat a les capitals de província i pot tenir-lo al seu càrrec el Registre de la Propietat.

8. Fons d'institucions

Entenem per fons d'institucions els generats per aquelles entitats amb personalitat jurídica pròpia que, tot i estar en l'òrbita dels poders o administracions públiques, seria forçat adscriure'ls a alguna de les tres branques de l'administració, per a les quals ja comptem amb els apartats 1, 2 i 3 del quadre.

Algunes vegades es tractarà d'entitats en les quals participen representants de diferents administracions. En serien exemple les ja extingides juntes provincials de beneficència, que comptaven amb la participació de representants dels ajuntaments i la Diputació, sota la presidència del governador civil. Un cas similar es pot donar amb consorcis, institucions firals (participades per diferents administracions), juntes de ports, patronats, fundacions públiques... En alguns casos, al costat dels representants de les administracions públiques, formen part d'aquestes institucions representants d'entitats privades o, fins i tot, particulars a títol individual.

El concepte «Institucions» es refereix també a aquells organismes creats per a una funció molt específica, de servei o interès públic, vinculats en major o menor grau a alguna administració pública però amb caràcter i atribucions clarament diferenciats d'aquesta. Es tractaria, per exemple, del cas de les comissions provincials de monuments que, a redós de les diputacions però de manera absolutament independent, actuaven des de mitjan segle passat fins la dècada dels setanta de l'actual. En formarien també part les juntes electorals de zona i les juntes electorals provincials, definides per l'actual legislació sobre règim electoral, que depenen de jutjats de 1a instància i instrucció i de les audiències provincials, respectivament, però que actuen en un àmbit diferent al judicial.

Un tercer cas de fons que cal integrar en aquesta divisió seria el generat per persones jurídiques que, tot i la seva dependència d'alguna administració pública, tenen una personalitat molt marcada, històricament o institucionalment. El cas paradigmàtic seria el de les universitats, que s'organitzen i gestionen amb autonomia, al marge del Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Seria també el cas de moltes institucions de caràcter assistencial o d'ensenyament, que poden dependre dels ajuntaments, de les diputacions o dels departaments de la Generalitat. Sovint es tracta d'institucions amb molts anys d'existència, que tot i dependre avui d'una corporació pública, poden ser fins i tot de creació molt anterior a aquesta. Un hospital de titularitat municipal actual però de llarga tradició històrica, o un institut de batxillerat avui dependent del Departament d'Ensenyament, un centre geriàtric o una escola d'arts i oficis, en podrien ser exemples.

Els fons corresponents a aquest grup s'indicaran per ordre alfabètic.

9. Fons religiosos

Seran inclosos en aquest grup tots els fons documentals generats per

institucions de caràcter religiós. L'ús del qualificatiu «religiós» en lloc d'«eclesiàstic», que és més freqüentment emprat («arxius eclesiàstics»), vol servir per donar un abast més ample a aquest apartat del quadre, i per permetre d'encabir-hi fons documentals generats per institucions de tota mena de confessions religioses. Serà inclòs en aquest grup un arxiu parroquial, l'arxiu d'una comunitat de preveres, d'un monestir, d'un convent, d'una confraria estrictament religiosa o devocional, etc.

El criteri d'enumeració dels fons d'aquest grup serà alfabètic. Si hom té cura de donar entrada, en la intitulació de cada fons, a la tipologia institucional corresponent (parròquia de ..., confraria de ...), indirectament també es donarà una ordenació tipològica dels fons, almenys en molt bona part.

10. Fons d'associacions i fundacions

Seran inclosos en aquest apartat els fons documentals generats per tota mena d'associacions, fundacions i entitats en general, de caràcter privat. Correspondrà d'encabir-hi, d'aquesta manera, els arxius de col·legis professionals, de confraries d'oficis, de partits polítics i sindicats, d'associacions empresarials, d'entitats lúdiques i esportives, gremis, associacions culturals, associacions de veïns, fundacions privades, etc.

El criteri d'enumeració dels diversos fons serà alfabètic i cada fons serà identificat amb la denominació oficial de l'entitat o persona jurídica que l'ha generat.

11. Fons comercials i d'empreses

Dins aquest epígraf, hi seran inclosos tots aquells fons generats arran d'activitats comercials o empresarials desenvolupades per persones físiques o jurídiques. Les activitats comercials són enteses aquí en el sentit de compra i de venda, i de bescanvi de productes naturals o artificials amb l'objectiu de connectar la producció amb el consum o la in-

ARXIUS. Butlletí del Servei d'Arxius

Edita	Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya
Redacció	Servei d'Arxius, carrer Portaferrissa, 1, 08002 Barcelona
Fotocomposició	Fernández, SL
Impressió	Treballs Gràfics, SA
Tiratge	2.500 exemplars
Dipòsit legal	B-17.466-93
ISSN	1133-3774

versió. I el concepte d'empresa és el d'una unitat de producció per a l'obtenció de béns o de serveis destinats al canvi. Els possibles exemples són molt abundants i variats: el fons documental d'una fàbrica tèxtil, d'una institució bancària, d'una acadèmia privada, d'una companyia de comerç, d'un comerciant, etc.

Per a aquells casos en què un fons d'aquestes característiques formi part d'un arxiu patrimonial o de caràcter personal, caldrà contrastar l'embalum i la importància de les diverses parts per adoptar la decisió d'encabir-lo en l'un o l'altre apartat. No es poden donar, quant a això, opcions apriorístiques ja que és impossible de preveure totes les alternatives possibles.

No seran inclosos en aquest apartat, però, els fons documentals d'empreses públiques, d'aquelles empreses o societats constituïdes per l'Administració pública per a la prestació de determinats serveis. Una empresa municipal de transports, per exemple, haurà d'encabir-se al fons municipal corresponent. L'enumeració dels diversos fons dins d'aquest grup serà cronològica, segons la data inicial de cadascun.

12. Fons patrimonials

Aquest grup inclou els fons documentals generats arran de la formació i l'administració d'un patrimoni. En la majoria dels casos farà referència a una família o entroncament de famílies que ha anat configurant i transmetent-se un patrimoni. L'exemple arquetípic al nostre país el constitueixen els arxius de masos, bé que també podem trobar arxius patrimonials urbans o referents a un patrimoni molt diversificat.

En alguns casos pot haver-hi dubtes entre encabir un fons a aquest grup, a l'onzè (fons comercials i d'empreses) o bé al tretzè (fons personals). Podem trobar-nos davant un fons patrimonial que inclogui la documentació de l'administració d'una empresa o bé els documents personals d'un membre de la família. Generalment aquest caràcter «híbrid» o ambivalent, des d'un punt de vista tipològic, és el que més freqüentment podem trobar. La decisió de si-

tuar el fons en qüestió en l'un o l'altre grup estarà en funció d'escatir-ne el caràcter predominant.

L'ordenació dels diversos fons dins d'aquest grup serà estrictament cronològica, segons l'antiguitat de cadascun.

13. Fons personals

Entenem per fons personal aquell conjunt de documents que ha aplegat una persona al llarg de la seva vida en l'exercici de la seva activitat professional, intel·lectual, econòmica, etc. Allò que caracteritza específicament aquesta mena de fons és la pertinença i la referència a una persona determinada. Per això mateix la identificació del fons vindrà donada pel nom de la persona en qüestió: fons Ventura Gassol, fons Enric Prat de la Riba, fons Francesc Macià, etc.

La documentació d'aquests fons pot ésser ben diversa: escriptures dels béns immobles de la persona, correspondència, escrits de creació literària o científica, fotografies, etc. Podem també trobar-hi documents referents a la seva família o al seu patrimoni, però, en qualsevol cas, la major part del fons és de caràcter personal i per això cal incloure'l en aquest grup. També pot incloure documents que tenen caràcter de col·lecció, fet que és relativament freqüent en el cas d'estudiosos o erudits. Cal mantenir, en aquests casos, aquesta col·lecció dins el fons personal, amb la possibilitat de donar-ne avís a l'apartat catorzè, si s'ho val (però no pas al quadre mateix, on, recordem-ho, no hi haurà notes de cap mena). El més freqüent, com també passa amb els fons patrimonials (grup dotzè), serà que no ens trobem amb fons estrictament de caràcter personal. Hi haurà documents referents a la família i al patrimoni familiar, a institucions on va intervenir la persona, documents col·leccionats o aplegats a l'atzar, etc. En qualsevol cas, però, la major part del fons, allò que hi predomina, és documentació referida a la persona en qüestió.

L'enumeració dels diversos fons d'aquest grup serà alfabètica de cognoms.

14. Col·leccions

Entenem per col·lecció el conjunt o els conjunts de documents entre els quals no hi ha cap mena de lligam o relació orgànica. Al darrera d'una col·lecció hi haurà pràcticament sempre l'acció d'un col·leccionista, d'una persona física, entitat o institució que ha format la col·lecció, reunint-la i, sovint, classificant-la, en funció d'interessos i criteris molt diversos.

És important de tenir present que aquest grup és reservat a les col·leccions en el sentit més estricte. Vol dir això, per tant, que no s'hi han d'incloure els documents en pergamí d'un fons municipal, per exemple, sinó només aquells verament col·leccionats. Tampoc no hi aniran les fotografies pertanyents a un fons municipal, personal o institucional, ni les que configuren un arxiu d'autor (l'arxiu d'Agustí Centelles, per exemple). En aquest darrer cas caldria situar el fons al grup tretzè (Fons personals).

També s'hi inclouran aquells documents solts pertanyents a un fons més ampli, ingressats aïlladament a l'arxiu. Un volum d'actes, de comptes o qualsevol altra tipologia, un document o uns documents solts, un lligall, etc., que constitueixin una ínfima part d'un fons més ampli que s'ha perdut o bé que no es troba al nostre arxiu, aniran a aquest apartat. Es descarta, així, l'opció d'obrir a l'arxiu un fons específic amb l'únic o els únics documents escadussers que en tenim, perquè seria enganyós.

Dins d'aquest grup, les diverses col·leccions han de ser, al seu torn, agrupades en (1) documents en pergamí, (2) segells, (3) manuscrits i documents solts, (4) gravats, (5) fotografies, (6) cartells, (7) cartografia i plànols, i altres, a criteri de l'arxiu. Certament, alguns dels documents suara esmentats són d'un discutible o dubtós caràcter arxivístic. Hi ha, però, tota una llarga tradició de conservar-los als arxius i, per això mateix, els mantenim al quadre; a l'espera que en l'esdevenidor cada cas concret pugui ésser tractat d'una manera detallada.

Els fons dels centres escolars: el cas de l'Institut de Batxillerat J. Vicens Vives de Girona

És sabut que l'educació i els sistemes d'ensenyament tenen un pes i una influència decisius en el desenvolupament de la societat. En aquest àmbit, l'estudi de la documentació generada pels centres escolars ens aporta les dades per conèixer el funcionament d'una escola o d'un centre de secundària determinats, els materials educatius que generen, les tasques educatives que s'hi duen a terme, l'orientació i els continguts pedagògics... referències que són també molt útils per respondre a altres qüestions d'abast més general, com ara el coneixement dels programes d'ensenyament aplicats en diferents èpoques, els seus fonaments ideològics i el seu nivell d'implantació i efectivitat.

El panorama actual de conservació dels documents dels centres escolars no és gaire engrescador. La llista de fons de centres d'ensenyament dipositats en arxius públics i a l'abast dels investigadors és encara massa curta. D'altra banda, alguns fons, de resultes del tancament de centres o de canvis d'ubicació, s'han perdut o han quedat seriosament malmesos. La salvaguarda d'aquesta part del nostre patrimoni documental exigeix un més gran compromís de tots plegats i principalment dels responsables dels centres i dels arxius.

Un dels fons importants per a la història de l'educació a Girona, és el de l'Institut de Batxillerat «Jaume Vicens Vives». Aquest fons, que estava físicament dispers en tres edificis de la ciutat i en condicions de conservació també diverses, fou ingressat a l'Arxiu Històric de Girona l'any 1992.

L'Institut neix a mitjan del segle passat, fruit del decret d'aprovació del «Plan General de Estudios» de 1845, pel qual s'organitza la instrucció pública a Espanya. L'*Institut Provincial de Segon Ensenyament* estarà situat en un antic convent de caputxins desamortitzat per on pas-

saran moltes generacions de gironins, alguns d'ells il·lustres, com Prudenci Bertrana, Josep Pla o Francesc Cambó.

En els seus orígens es manté gràcies als pressupostos provincials, i no esdevindrà fins al curs 1887-88 un centre de titularitat estatal. Els instituts provincials de segon ensenyament seran una peça important de l'organització educativa, perquè assumiran alhora funcions de delegació administrativa per als centres d'ensenyament de la seva demarcació.

Amb el canvi de segle i amb l'entrada dels nous corrents europeus de renovació pedagògica, s'inicia la reforma de les institucions educatives. Neix el *Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes*, es reforma el segon ensenyament i, a l'Institut de Girona, a partir d'ara serà l'*Institut General i Tècnic de Girona*, s'impartiran sis anys d'estudis generals de batxillerat, i estudis elementals i superiors de magisteri.

Aquesta estructura dels estudis de secundària es manté fins a l'adveniment del règim franquista, amb el parèntesi de la II República i del seu pla de reforma del batxillerat, que només s'aplicarà del 1934 al 1938. En aquest llarg període hi haurà una variació important, la segregació dels estudis de Magisteri de l'Institut, el 1914-15, sota l'impuls cultural de la Mancomunitat, que els dona entitat pròpia amb la creació de les Escoles Normals masculina i femenina de Girona.

Amb l'Administració franquista s'entra en una estabilització de la política educativa, amb la creació del *Ministerio de Educación y Ciencia* i les seves *Delegaciones Administrativas Provinciales*, i amb la promulgació d'un nou pla d'estudis el 1953, vigent fins als anys setanta.

Tota aquesta evolució del sistema educatiu, tots aquests canvis en l'orientació i els continguts es reflecteixen perfectament en la docu-

mentació del fons de l'Institut J. Vicens Vives de Girona. La seva data més reculada correspon al 1845, coincidint amb la creació oficial del centre, tot i que el gruix de la documentació arrenca del 1859, data en què s'unifica i se sistematitza la gestió administrativa dels centres d'ensenyament secundari.

El fons és integrat per 1.547 unitats d'instal·lació, entre capses que contenen expedients i llibres registres, i, contràriament al que semblaria lògic, la documentació més antiga –fins als anys trenta– és la més completa i més ben conservada. El progressiu augment d'estudiants de secundària –el 1860 consten 157 alumnes oficials matriculats, el 1944 són 509 i el 1973 arriben a gairebé als 1.500– fa que la gestió administrativa del centre esdevingui molt més complexa i la documentació molt més abundant.

La intervenció arxivística sobre aquest fons ha estat molt interessant. Es va planificar de descriure-la a nivell d'inventari. D'entrada va caldre estudiar la permanentment canviant legislació en matèria educativa d'aquests dos segles, així com la pròpia estructura de l'administració del centre. Però la referència principal ha estat en tot moment les dades i la informació aportades pels mateixos documents.

El quadre de classificació descansa principalment en criteris funcionals. Està format per 14 divisions principals, cada una de les quals agrupa un nombre de sèries que oscil·la entre 2 i 14. El reproduïm, a continuació, tot donant algunes dades més sobre el contingut del fons:

1. Òrgans de govern: 3 sèries, 1845-1981. Formades pels llibres d'actes de la Junta Inspectora, la Junta de Catedràtics i la Junta Econòmica, fins el 1936. Dels anys següents només es conserven esborranys de reunions de claustre.
2. Expedients acadèmics: 5 sèries, 1847-1970. Cal esmentar la d'*Expedients personals dels alumnes* (1859-1970), integrada per 743 caixes, la més llarga i completa de tot el fons. És descrita per número d'expedient tot especificant els expedients que falten.

3. Exàmens: 12 sèries, 1845-1974. Inclou llibres d'actes d'exàmens i avaluacions.
4. Matrícules i convalidacions d'estudis: 7 sèries, 1855-1978. Llibres-registre de matrícules, ingrés a l'Institut i trasllats.
5. Beques i matrícules gratuïtes: 2 sèries, 1937-1975. Les matrícules gratuïtes són considerades, per la seva funció, com a equiparables a les beques, i per això estan diferenciades de les matrícules de l'apartat 4.
6. Graus de Batxiller i títols acadèmics: 6 sèries, 1845-1990. Integrades per expedients de sol·licitud de títol de Batxillerat, i els corresponents llibres registre de graus i de títols.
7. Certificacions: 4 sèries, 1858-1982. Es conserven les matris de les certificacions expedides per l'Institut, relligades en llibres.
8. Personal docent i no docent: 7 sèries, 1845-1982. Expedients personals, ordenats alfabèticament.
9. Correspondència i comunicacions: 9 sèries, 1845-1983. Comunicacions amb el Ministeri, amb la Universitat, amb corporacions i amb particulars, amb els seus registres corresponents.
10. Comptes i taxes: 3 sèries, 1846-1982. Expedients de liquidació de pressupostos i taxes acadèmiques.
11. Béns mobles i immobles: 1 sèrie, 1850-1885. Integrada per inventaris i expedients sobre instal·lacions i manteniment, entre els quals hi ha el projecte del nou Institut del 1959.
12. Memòries, estadístiques i circulars: 5 sèries, 1845-1982. Cal destacar la sèrie d'actes i discursos d'obertura de curs (1845-1881 i 1946-1964), que reflecteix l'ideari del centre.

Hi ha dues entrades principals més del quadre de classificació que agrupen les sèries relacionades amb funcions específiques, exercides per

l'Institut en moments determinats, i en certa manera desvinculades de la resta. Es tracta de la funció de centres de formació de mestres i la funció de delegació ministerial per a la resta de centres de la demarcació.

13. Escola Normal de Mestres de Girona: 7 sèries, 1869-1912. S'hi troba la documentació generada durant els anys en què els estudis elementals i superiors de magisteri s'impartien a l'Institut (1901-1912), més la del període anterior.
14. Centres de segon ensenyament, oficials i privats reco-

neguts: 2 sèries, 1864-1944. Hi destaca molt el fons de l'*Institut de 2n. Ensenyament d'Olot* (1932-1938), centre nascut de la política descentralitzadora de la II República.

L'ingrés d'aquest fons incorporava també una interessant col·lecció de *Memòries* impreses dels anys 1845-1930.

L'any 1995 es celebrarà el 150 aniversari de la fundació del centre. Aquesta celebració es podrà fer amb la documentació generada durant tots aquests anys, posada definitivament a disposició dels estudiosos.

Montserrat HOSTA I REBÉS

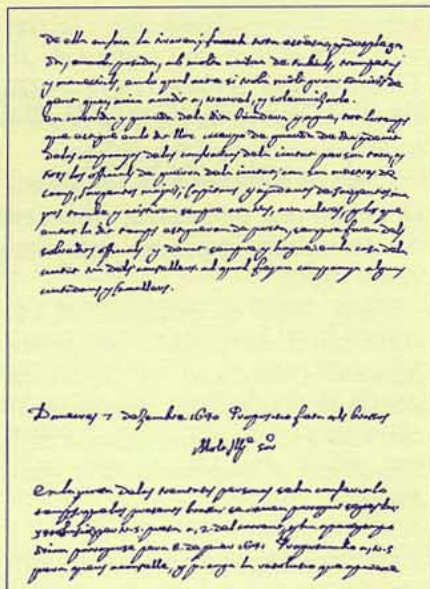
CRÒNICA

Retrobament i adquisició d'un document cabdal extraviat: el dietari de les Corts Generals de Pau Claris de l'any 1640

L'any 1921 Antoni Rovira i Virgili publicà al diari barceloní «La Publicidad» els articles «La Guerra de Separació. L'autor d'un Dietari històric» (20 de juny) i «L'autor d'un Dietari històric. El Doctor Francesc Puig, canonge de Tortosa» (11 de juliol). L'il·lustre polític i historiador donava notícia que en aquells moments a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona s'hi trobava, en dipòsit, un Dietari manuscrit «pertocant als primers temps de la guerra de Separació de Catalunya» que pertanyia a «l'arxiu de don Ramon de Sans i de Tord, devallant d'antigues i distingides famílies catalanes». El Dietari era dipositat temporalment a l'arxiu perquè «l'Ajuntament de Barcelona, amb plaussible acord, ha decidit de publicarlo». No era un document desconegut, perquè l'any 1907 E. Moliné i Brasés n'havia publicat uns fragments a la «Revista de Bibliografia Catalana», tot precisant que el manuscrit «pertany a l'arxiu d'una noble i antiga família d'aquesta ciutat». L'aportació de Rovira i Virgili consistia en la identificació de l'autor del Dietari. L'atribuïa a Francesc

Puig, canonge de Tortosa. L'Ajuntament de Barcelona no arribà a publicar el Dietari, que als anys trenta va ésser consultat i fet transcriure per Ferran de Sagarra. A partir d'aleshores es perd les pistes del document i només se'n coneix la transcripció encomanada per Ferran de Sagarra que avui es troba a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona (Ms. B-143-144 Puig, Dietari de la Guerra dels Segadors, 2 capsos). Recentment aquest manuscrit del Dietari ha estat adquirit pel Departament de Cultura de la Generalitat, a la ciutat de Barcelona.

L'any 1976 Basili de Rubí publicà el conegut i excel·lent treball *Les Corts Generals de Pau Claris. Dietari o procés de Corts de la Junta General de Braços celebrada al Palau de la Generalitat de Catalunya del 16 de setembre del 1640 a mitjan març del 1641*. Hi publicava el Dietari esmentat a partir d'un altre manuscrit conservat al mateix Arxiu Històric de la Ciutat (B-150), també anònim. Basili de Rubí demostrà que aquest manuscrit era degut a la mà de Miquel Marquès, notari adjunt a l'escrivania major de la Ge-

Foli [83] del Dietari

neralitat. Utilitzà també la còpia del manuscrit perdut, però manifestà moltes reserves sobre la seva literalitat. L'any 1988 Ramon Vidal i Pinnell, en el marc del congrés «Les Corts a Catalunya», revisà l'autoria del Dietari, i formulà la hipòtesi que devia ser del canonge Pau del Rosso, degà de la catedral de Barcelona, que fou elegit president de la Generalitat l'any 1650.

Es tracta d'un volum en foli, sense intitulació, que té les cobertes de pergamí flexible, versemblantment originals, i consta de 280 folis. El cos del volum és format per vint-i-vuit «quaderns» numerats i complets (llevat d'onze folis que foren tallats originàriament, al moment de la redacció del manuscrit, i que no trenquen la continuïtat del text). L'estat de conservació és bo. No té numeració original de folis. Hi ha una numeració feta amb llapis que deu ser deguda a E. Moliné i Brasés o bé a A. Rovira i Virgili, i que és la que reproduïx la còpia encomanada per F. de Sagarra que es troba a Ca l'Ardiaca. Aquest manuscrit no té cap mena de títol o encapçalament, la qual cosa ha afavorit que passés desapercebut. Tot és degut a una sola mà, llevat d'una petita nota del foli 278. Al primer foli hi ha un segell d'època, en tinta negra, que sembla correspondre a algun eclesiàstic. Bé que el contingut del manuscrit és conegut a través del citat llibre de Basili de Rubí, que publicà l'altra versió coetània coneguda de

l'obra, l'estudi crític i detallat del manuscrit retrobat, bo i contrastant-lo amb el que publicà Basili de Rubí, pot ajudar molt a aclarir l'autor i la procedència d'un document que té un valor excepcional per a l'estudi de la guerra de Separació i sobre el qual encara hi ha molts punts foscos (el primer, com s'ha dit, el seu autor). S'ha de recordar que el procés de Corts de la Junta General de Braços del 1640 no existeix, com es posà de manifest a l'esmentat congrés «les Corts a Catalunya». Aquest document és destinat a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

La notícia de l'adquisició d'aquest document serveix també per remarcar la necessitat que existeixi, des de l'Administració Pública i les seves institucions d'arxius, una programació d'adquisicions de patrimoni documental. Pel que fa al patrimoni artístic o bibliogràfic, aquest és un tema més generalment assumit, però encara no ho és prou quan es tracta de documents d'arxiu. L'especificitat del patrimoni documental i la seva menor comercialització ho expliquen en alguna part, però també

s'explica per l'atenció menor que, dins el conjunt del patrimoni cultural, tradicionalment han rebut els arxius. El procés de redreçament i normalització que experimenta el patrimoni documental català també ha de significar un canvi en aquest sentit. Moltes col·leccions documentals catalanes que avui es troben a l'estranger hi són, en bona part, perquè des de fa molts anys s'ha estat amantent a allò que era comercialitzat, cosa que aquí no succeïa o bé era molt excepcional. Una part importantíssima de la documentació històrica té caràcter privat i no sempre arriba als arxius públics per la via del dipòsit o la donació. Naturalment, ni s'ha de comprar tot, ni s'ha de fer a qualsevol preu, però és convenient que els nostres arxius no es vegin impotents davant el patrimoni documental comercialitzat, que, a semblança del que succeeix a la resta d'Europa i com una conseqüència lògica de la seva creixent valoració cultural, s'ha de pensar que cada vegada serà més abundant.

R. PLANES I ALBETS

AGENDA

Alt Camp: *Tercera Beca d'Investigació a l'Alt Camp: Cabra del Camp al segle XVIII*, per a més informació podeu adreçar-vos a l'AHC de Valls, passeig dels Caputxins, 18.

Alt Empordà: *Curs d'introducció a la paleografia*, per Josepa Arnall, 18 i 26 de novembre i 3 de desembre a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Figueres.

Baix Ebre: Segon cicle de conferències «Recerca 94» sobre les darreres investigacions arxivístiques de temàtica històrica de les terres de l'Ebre, durant el mes d'octubre a la seu dels Serveis Territorials de Cultura de Tortosa. *Primeres Jornades d'Estudi de la Cultura Fluvial Pirineu-mediterrània*, els dies 4 i 6 de novembre al polvorí del castell de la Suda de Tortosa; *Primeres Jornades sobre les Ordes del Temple i de l'Hospital a*

l'Ebre, 25-27 de novembre a les poblacions d'Ascó i de Miravet.

Barcelonès. *Expocultura '94*, organitzada pel Departament de Cultura de la Generalitat, al Moll de la Fusta del port de Barcelona, del 7 al 16 d'oc-

tubre; exposició *Front Nacional de Catalunya (1939-1977)*, al Palau Moja, carrer Portaferriusa, 1, Barcelona, del 9 de setembre al 9 d'octubre.

Gironès. La imatge i la recerca històrica. Terceres Jornades Antoni Varés, a Girona, del 16 al 18 de novembre de 1994, organitzades per l'Ajuntament de Girona i l'Associació d'Arxivers de Catalunya, amb la col·laboració del Ministerio de Cul-

tura. En el marc d'aquestes jornades, *Taller sobre el tractament de materials i suports fotogràfics*. Més informació a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Girona.

La Selva. *III Premi Josep Moragues* de recerca en humanitats, ciències socials i naturals a la comarca de la Selva. Termini, 1 de juny de 1995. Per a més informació cal adreçar-se a la seu de l'Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners; conferència sobre *Les darreres troballes del romànic català i col·loqui sobre l'Arxiu Gavín* a càrrec de J.M. Gavín, el 29 d'octubre de 1994, a les 11 del matí, a la seu del Consell Comarcal de la Selva.

Tarragonès. Exposició *La Universitat de Tarragona. Segles XVI-XX*, del 15 de juliol al 20 d'octubre de 1994 a la seu del Museu d'Història de Tarragona; exposició *La Reial Societat Arqueològica Tarraconense*, del 15 de juliol al 20 d'octubre de 1994 a la seu del Museu d'Història de Tarragona; *Curs d'arxivística* organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, del 17 al 27 d'octubre de 1994.

Catalunya del Nord. *XIXè Col·loqui General de la Societat d'Onomàstica*, 17-18 de febrer de 1995 a Perpinyà. Termini d'inscripció, abans del 15 de setembre de 1994. Lliurament de la comunicació, abans del 15 de novembre de 1994. Per a més informació cal adreçar-se a la Universitat de Perpinyà, Centre de Recerques i d'Estudis Catalans, F-66100 Perpinyà.

País Valencià. *IV Col·loqui d'Onomàstica Valenciana*, XXI Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, 28, 29 i 30 de setembre de 1995 a Ontinyent (la Vall d'Albaida). Termini d'inscripció, fins el 20 de gener de 1995. Per a més informació cal adreçar-se a Sílvia Pinta, Casa de Cultura d'Agullent, 45890 Agullent (País Valencià).

Urgell: Exposició *Història gràfica de l'Urgell*, itinerant per diferents municipis de la comarca (la Fuliola, 9-15 de desembre).

França: *1er. Forum de la GEIDE*, (Gestion électronique de l'information et des documents existants), 12, 13 i 14 d'octubre de 1994. París, CNIT-La Defense.

gressat a l'arxiu (1853-1980), 4,5 metres lineals; fons de la Societat Recreativa «La Caritat» de Boadella d'Empordà (1915-1985), 2 caps; fons de la Cambra Agrària de Saus-Camallera i Sant Morí (s. XX); fons personal del Sr. Prim de Pau (s. XIX-XX), 1 caps; fons municipal de Torroella de Fluvià (s. XIX-XX).

Arxiu Històric de Girona: fons del Jutjat de Menors de Girona (1928-1981), 37 metres lineals; fons del Centre de Gestió Cadastral de Girona, sèrie de llistes cobratòries i padrons, contribució rústica i urbana (1930-1984), 618 llibres; fons de la Delegació Provincial de Transports de Girona (1939-1967), 39 caps; fons de la Delegació d'Hisenda de Girona, sèries de gestió tributària, tresoreria i intervenció (1961-1975), 32 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: fons municipal de Bellprat (1879-1980).

Arxiu Històric de Lleida: fons del Centre de Gestió Cadastral de Lleida, cadastre de rústica i urbana (1980-1990), 300 metres lineals; fons del Col·legi d'Arquitectes, projectes visats (1980-1985), 100 metres lineals; Instituto Nacional de Colonización, 500 plànols, projectes d'obres i pressupostos (1939-1970), 200 metres lineals; INEM, expedients d'atur (1970-1980), 400 metres lineals; Delegació Provincial del Treball de l'Estat (1938-1989); Departament de Comerç, Consum i Turisme, expedients de turisme (1985-1988), 10 metres lineals; Govern Civil, associacions, beneficència, fiscalitat de taxes, agricultura, administració local, expedients nominatius de denúncia (1938-1960), 150 metres lineals.

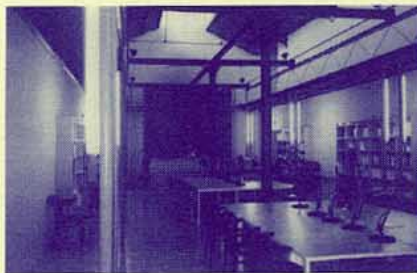
Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: fons municipal de Valfogona de Riucorb (1853-1987), 22 metres lineals; s'afegeix documentació al fons municipal de Blancafort ja ingressat a l'arxiu (1984-1987), 0,50 metres lineals; llibres de comptabilitat del fons municipal de Llorac ja ingressat a l'arxiu (1984-1987), 0,20 metres lineals; incorporació de documentació al fons del Casal Montblanquí ja ingressat a l'arxiu (1991-1993), 0,30 metres li-

NOUS FONS I DOCUMENTS INGRESSATS ALS ARXIUS

De gener a maig de 1994.

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: fons de la TVBE (Associació de Televisió de la Bisbal d'Empordà) (1988-1992), 2 lligalls i 18 cintes de vídeo; fons de la Cambra Agrària de Verges (1940-1994), 4 metres lineals; fons de la Cambra Agrària de Vilopriu (1940-1994), 2,5 metres lineals; fons patrimonial Saló de Sant Martí Vell (1673-1940 aprox.), 0,15 metres lineals; fons de la Mútua Bisbalenca (s. XX), 0,30 metres lineals; col·lecció de fotografies de la família Salomó de la Bisbal d'Empordà (s. XIX-XX), 28 unitats; plànol acolorit d'una propietat de les Gavarres (s. XVIII).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: fons municipal (s. XIX-XX), fons del Jutjat de Pau (s. XIX-XX) i fons de

l'Escola Pública (s. XX) de Rabós d'Empordà; nova documentació del fons municipal de Garrigàs ja in-

neals; fons del Consell Comarcal de la Conca de Barberà: hemeroteca i correspondència (1989-1993), 3 ml; conjunt documental miscel·lani donació de les germanes Maria i Carme Anglès i Sallès (1876-1928), 0,40 metres lineals; fons dels Serveis Veterinaris de l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (1986-1993), 5 metres lineals; capbreus i altres documents de l'antic arxiu dels Comtes de Santa Coloma de Queralt (1439-1867), 0,80 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal d'Olot: fons Vayreda-Oliveras (s. XVIII-XX), 4 capsos.

Arxiu Històric de Palafrugell: (gener 1993 a maig 1994) fons de la ferreria Puig (1898-1979), una capsa; fons de «La Defensa Comercial» (1928-1936), una capsa; fons Lluís Medir (1921-1954), una capsa, fons de la família Ferrer (1868-1920), 30 capsos; 20 positius i 34 negatius del front de guerra (1936-39) a Osca i quatre programes de Francesc Torres Parals; quatre documents de l'empresonament (1939-1946) de Ramon Sureda Carreres.

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: fons municipal de Sant Feliu de Llobregat (1980-1993), 242 metres lineals; fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció número 1 de Sant Feliu de Llobregat (1921-1973), 197 metres lineals; protocols notarials de les notaries d'Esparreguera, Martorell i Sant Feliu de Llobregat (1968), 37 volums.

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: protocols notarials del districte de Santa Coloma de Farners (1893), 1 metre lineal; expedients penals i civils del Jutjat número 1 de Santa Coloma de Farners (1963), 2,8 metres lineals; documentació de la Comissió Gestora de l'Associació de Contribuents de Santa Coloma de Farners (1984), un lligall; fons personal dels Srs. Pere i Francesc Costa (1928-1930), un lligall.

Arxiu Històric de Tarragona: protocols notarials de Torredembarra del notari Josep Sunyer i Sagàs (1752-1771), 2 volums; 26 postals de la comarca del Tarragonès.

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: fons municipal de Guimerà (s. XIX-XX), 35 metres lineals; fons patrimonial de la família Gassol del Taladell (s. XVI-XX), 2 unitats d'instal·lació; una fotografia de l'Orfeó Agramuntí (1928) i 4 postals d'Agramunt (1929); un àlbum amb 93 fotografies de les festes del barri del carrer Major de Tàrraga (1950-1955).

Arxiu Històric de Terrassa: un llibre de notes del fons patrimonial de Can Torres de Matadepera (1699-1824); fons de l'empresa Hijo de Domingo Domingo (aprox. 1912-1960), 3 metres lineals; fons del Moviment d'Objectors de Consciència de Terrassa (1976-1985), 7 capsos; fons de l'empresa Francisco Verdera (1928-1962), 13

llibres; fons musical de l'Escola Coral de Terrassa (1907-1936), 50 capsos.

Arxiu Històric Comarcal de Valls: fons municipals de Puigpelat (s. XIX-XX), 25 metres lineals, i de Figuerola (s. XIX-XX), 20 metres lineals.

Arxiu Històric Comarcal de Vilafranca del Penedès: fons municipal de Vilafranca del Penedès, llibres d'actes del ple de l'Ajuntament (1934-1939), 2 metres lineals, documentació de l'oficina de premsa (1987-1989), 1 metre lineal i documentació de la secció d'Hisenda (1988-1989), 25 metres lineals; fons del Jutjat de Primera Instància i Instrucció número 2 de Vilafranca del Penedès, matèria civil (1982-1993), 19 metres lineals.

NOUS INSTRUMENTS DE DESCRIPCIÓ DELS ARXIUS

De gener a maig de 1994.

Arxiu Històric Comarcal de la Bisbal d'Empordà: Inventari del fons municipal de Mont-ras (1845-1890); inventari del fons municipal de Foixà (1862-1990), inventari del fons Saló de Sant Martí Vell (1673-1940); inventari del fons patrimonial Parals de Santa Susanna de Peralta (Peratallada) (1620-1950); inventari del fons de la televisió local de la Bisbal (1988-1992).

Arxiu Històric Comarcal de Figueres: Inventari de la col·lecció de retalls de premsa referits a Salvador Dalí, col·leccionats per Anna M. Dalí (1926-1989) (4.512 unitats que es troben i pertanyen a l'Ajuntament de Cadaqués); inventari del fons municipal de Figueres en la seva part dipositada a l'arxiu comarcal (1797-1987); inventaris dels fons municipal (1857-1975) i del Jutjat de Pau (1871-1977) de Vilatenim; actualització dels inventaris dels fons municipal (1853-1980) i del Jutjat de Pau de Garrigàs (1861-1984); inventaris dels fons municipal (1814-1985) i del Jutjat de Pau (1868-1985) de Capmany; inventari del fons de la Societat Recreativa i de Socors Mutus «La Fraternal» de

Capmany (1928-1989). Pel que fa a l'any 1993, les dades corresponents a aquest arxiu, que no figuren a l'anterior butlletí, són les següents: inventaris dels fons municipal (1934-1988) i del Jutjat de Pau (1963-1976) de Colera; inventaris del fons municipal (1851-1987) i del Jutjat de Pau (1933-1965) de Sant Llorenç de la Muga; inventari del fons municipal (1853-1988) i del Jutjat de Pau (1869-1989) de Siurana d'Empordà; inventari del fons municipal (1793-1981) i del Jutjat de Pau (1840-1978) de Cistella; inventari del fons de la Societat Recreativa «La Unió Avinyonetenc» d'Avinyonet de Puigventós (1881-1964); inventaris dels fons dels col·legis públics «Sol i Vent» de Vilafant (1864-1981) i «Tramuntana» de Pont de Molins (1951-1986) i inventari del fons del Sindicat Agrícola de Cistella (1936-1939).

Arxiu Històric de Girona: inventari del fons del Jutjat de Menors (1928-1981); inventari de les sèries de Contribució Territorial Rústica (1923-1965); inventari de les sèries de Contribució Territorial Urbana (1906-1965); inventari dels padrons de Contribució Urbana (1976-

1983); índex topogràfic i cronològic de notaris del Districte de Girona (notaries de fora de la ciutat de Girona) (1261-1892); índex alfabètic de notaris del districte de Girona (notaries de fora de la ciutat de Girona) (1261-1892).

Arxiu Històric Comarcal d'Igualada: Inventaris dels fons municipals d'Argençola (1834-1994), Bellprat (1879-1993), Castellolí (1834-1994), Copons (1839-1994), Jorba (1815-1993), Masquefa (1846-1994), Rubió (1921-1988) i la Torre de Claramunt (1717-1994); inventari de la documentació del fons municipal d'Igualada ingressada entre els mesos de gener i juliol de 1994.

Arxiu Històric Comarcal de Montblanc: inventari de la secció Instrucció Pública del fons municipal de Montblanc (1857-1989); inventari de la documentació dels Serveis Veterinaris del fons de l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (1986-1993); inventari de la col·lecció de les germanes Anglès (1876-1988); actualització dels inventaris dels fons municipals de la Conca de Barberà (treball de camp en 21 municipis).

Arxiu Històric de Palafrugell: (gener de 1993 a maig de 1994) inventari del fons Lluís Medir (1921-1954); fons de l'Ajuntament de Palafrugell, inventari de la documentació de la policia local (1974-1988), catàleg dels projectes de l'àrea d'urbanisme (1944-1985) i inventari de documentació dipositada a l'arxiu (1940-1990).

Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat: Inventari del fons del jutjat de Primera Instància i Instrucció número 4 de Sant Feliu de Llobregat (1870-1973).

Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners: Inventari de protocols notariais del districte (1893); inventari del fons patrimonial Rosquellas (1728-1906); inventari de la documentació del jutjat número 1 de Santa Coloma de Farners (1963); inventari del fons de l'Associació de Contribuents de Santa Coloma de Farners (1984); inventari del fons personal de Pere i

Francesc Costa (1928-1930); inventari del fons de la Comandància Militar de Santa Coloma de Farners (1875-1892); inventari del fons municipal de Sant Julià de Llor-Bonmatí (1983-1994); inventari de les sèries Quintes (1850-1972), Padrons d'habitants (1838-1970) i Correspondència (1830-1936) del fons municipal de Santa Coloma de Farners.

Arxiu Històric de Sitges: (corresponent a l'any 1993): inventari del fons de la família Font de Querol (1551-1940), 3 metres lineals.

Arxiu Històric de Tarragona: Inventari del fons de l'Ofici i Comptadoria d'Hipoteques de Tarragona (1768-1867), de Montblanc (1768-1862), de Reus (1801-1870) i de Tortosa (1846-1862); catàleg dels expedients d'Associacions del fons del Govern Civil de Tarragona (1849-1980).

Arxiu Històric Comarcal de Tàrraga: Catàleg de 382 documents en pergamí (1245-1705).

Arxiu Històric Comarcal de Terrassa: inventari del fons de l'empresa «Saphil» de Terrassa (1919-1990); inventari del fons de la parròquia del Sant Esperit de Terrassa (1843-1970).

Arxiu Històric Comarcal de Vilafranca del Penedès: Catàleg-fitxer

dels capbreus dipositats a l'arxiu (s. XIV-XIX).

Bages: inventaris de l'arxiu municipal (1771-1993) i del jutjat municipal (1866-1993) de Castellgalí. Aquests inventaris s'afegeixen als que ja es van portar a terme a la mateixa comarca l'any 1993 i que foren els següents: inventaris del fons municipal (1610-1993), del jutjat municipal (1835-1890) i del Consejo Local del Movimiento (1959-1971) de Navarcles; inventaris dels fons municipal (1790-1993), del jutjat municipal (1860-1992), del Sindicat Agrícola (1936-1938) i del Consejo Local del Movimiento (1939-1976) de Sant Fruitós de Bages; inventaris del fons municipal (1751-1993), jutjat municipal (1865-1993), Sindicat Agrícola (1936-1939) i Cambra Agrària (1979-1984) d'Aguilar de Segarra. Aquests inventaris els porta a terme el Departament de Cultura i hi col·labora el Consell Comarcal del Bages.

Barcelonès: revisió sistemàtica, sota la direcció del Departament de Cultura, de l'arxiu històric del monestir de Pedralbes a fi d'actualitzar l'inventari que va fer-ne Eulàlia d'Anzizu l'any 1899 i saber allò que es conserva i els documents extraviats.

BIBLIOGRAFIA

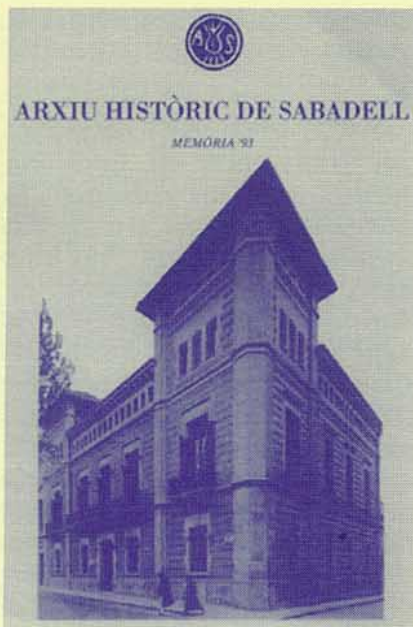
THE AMERICAN Archivist. Volume 56, Number 4, Fall 1993.

ARNALL i JUAN, M. Josepa; PONS i GURI, Josep M. *L'escriptura a les terres gironines-Segles IX-XVIII*. Girona: Diputació, 1993. 2 volums.

ARXIU HISTÒRIC PORT DE TARRAGONA. Tarragona: Autoritat Portuària de Tarragona, 1994 [tríptic].

ARXIU HISTÒRIC DE SABADELL. *Memòria '93*. Sabadell: Arxiu Històric de Sabadell, 1994, 39 pàg.

ARXIU D'IMATGES Emili Massanas i Burcet. Girona: Diputació de Girona. Any II. núm. 4 (2n. trimestre 1994).

L'ARXIU MUNICIPAL de Santa Coloma de Gramenet. [s.l.: Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, 1994]. Tríptic.

BOFARULL I MALAPEIRA, Robert. «Arxius particulars de les famílies Quer de la Calonja i Anguera de Masricart». A: *Miscel·lània Canongina*, núm. 6, la Canonja, 1993, pàgs. 87-89.

CARBONELL, Eduard. «El patrimoni com a objecte de patrocini». A: *Cultura*, Núm. 57. Barcelona, juny 1994, p. 37.

CASELLAS, Lluís-Esteve. «Arxiu Municipal de Cassà de la Selva». A: *Llumiguia*. Núm. 501 (Cassà de la Selva, novembre 1993), p. 20-21.

CONSEIL INTERNATIONAL DES ARCHIVES. ISAD (G). Norme générale et internationale de description archivistique. Adoptée par la Commission Ad Hoc sur les normes de description, Stockholm, Suède, 21-23 janvier 1993 (Version finale adoptée par le CIA). Ottawa: CIA-ICA, 1994, 17 pàg.

FONTANALS i JAUMÀ, Reis. «El arxivo del hospital general de la Santa Creu de Barcelona». A: *Tabula. Revista de archivos de Castilla y León*. Núm. 2 (1993), p. 123-139.

FONTCUBERTA, Ignasi de (i col.). «L'inventari de l'Arxiu del Castell de Castellar». A: *Plaça Vella. Publicació de l'Arxiu d'Història de Castellar*. Núm. 38 (abril de 1994), p. 1-61.

GARRIGOSA i MASSANA, Joaquim. *Catálogo de manuscritos e impresos musicales del Archivo Histórico Nacional y del Archivo de la Corona de Aragón*. Madrid: Ministerio de Cultura, 1994.

LA GAZETTE des Archives. París: Association des Archivistes Français—Núm. 165 (2n. trimestre 1994) (Monogràfic sobre «Archives religieuses et recherche historique»).

GÓMEZ MENDOZA, Antonio; SAN ROMÁN, Elena. «I fondi storici dell'Ini e l'industrializzazione spagnola». A: *Archivi e imprese. Bolletino di informazioni, studi e ricerche*. Núm. 8 (juliol-desembre 1993), p. 69-80.

GRAU i PUJOL, Josep M.T. «La recuperació dels fons judicials». A: *Revista de Girona*. Núm. 16 (novembre-desembre 1993), p. 14-15.

JORNADES d'Estudi de la Documentació d'Arquitectura i Urbanisme: Ponències i comunicacions—Girona: Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de Girona, 1993.

MONTAGUT i BALCELLS, Dolors—«Documentació de la comarca de l'Urgell a l'Arxiu Històric Comarcal de Cervera». A: *Urtx. Revista Cultural de l'Urgell*. Núm. 6 (Tàrrrega, 1994), p. 185-192.

NATIONAL ARCHIVES. *Annual Report 1992/93*. [s.l.]: National Archives of Singapore, [s.a.].

NORMES i reglaments de l'Arxiu Municipal de Barcelona. Direcció i coordinació de Ramon Alberch i Fugueras i Lina Ubero i Badia. Barcelona: Ajuntament, 1994. (Col·lecció Normes i reglaments de l'Arxiu Municipal; 1).

PALAYRET, Jean-Marie. *Guide des archives historiques des Communautés européennes*. Florència: Institut Universitaire Européen, 1993.

LA POSGUERRA en Guadalajara: un recorrido a través de sus documentos. *Catálogo de la exposición*. Guadalajara: Archivo Histórico Provincial, 1994.

POVES RUIZ-NAVARRO, Amèlia; LOSTALÓ i JULIVERT, Ani. *Catàleg de les sèries d'obra pública dels an-*

tics ajuntaments de Sarrià, Sant Gervasi de Cassoles, Santa Creu d'Olorda i Vallvidrera 1839-1921. Barcelona: Ajuntament, 1994 (Col·lecció Inventaris i Catàlegs a l'Arxiu Municipal; 4).

POVES RUIZ-NAVARRO, Amèlia. *Catàleg de la sèrie de llicències d'obres particulars del fons documental de l'antic Ajuntament de Sant Gervasi de Cassoles: 1850-1897.* Barcelona: Ajuntament, 1993 (Col·lecció Inventaris i Catàlegs de l'Arxiu Municipal; 2).

RODRÍGUEZ, Julia M. (i col.). *Memooria Informe 1993.* Ayuntamiento de Alcobendas. *Archivo Munici-*

pal. Alcobendas: Ayuntamiento, 1994.

SENTALINSKIJ, Vitalij. *I manoscritti non bruciano. Gli archivi letterari del KGB.* [s.l.]: Garzanti Editore, 1994.

SERIO, Mario (dir.). *L'Archivio Centrale dello Stato 1953-1993.* Roma: Ufficio Centrale per i Beni Archivistici, 1994 (Pubblicazioni degli Archivi di Stato, Saggi; 27).

VIVES, Dolors; FONTALANS, Reis. «Arxiu Històric». A: *Bibliographica. Documents dels segles VIII-XX.* Barcelona: Biblioteca de Catalunya, 1993, p. 23-29.

ha durat quatre mesos i hi han treballat dos tècnics de l'arxiu amb la col·laboració del personal de direcció de Siemens, que ha efectuat la concentració i identificació de les principals sèries documentals. El fons disposa d'un primer inventari i serà de lliure accés després de la inauguració del nou arxiu de Sant Cugat del Vallès, llevat de les sèries de personal que, per contenir dades de caràcter personal, estaran sotmeses a restriccions de consulta en virtut del conveni de dipòsit.

L'organització de la transferència ha estat una experiència positiva per a l'Arxiu Nacional de Catalunya. L'ANC ha superat una primera etapa que consistia en l'ingrés de fons d'empreses desaparegudes, principalment del tèxtil, i ha penetrat amb força en la tasca de col·laboració amb empreses vigents d'altres sectors econòmics per ingressar el seu patrimoni escrit i documental.

ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA

L'Arxiu Nacional ingressa els arxius històrics de SIEMENS, SA

Els fons empresarials de l'ANC s'han enriquit, el passat més de juliol, amb l'ingrés de l'arxiu històric de Siemens España, SA. En el marc de la commemoració del centenari de la seva fundació, l'empresa ha cedit en dipòsit els fons de la factoria de Cornellà de Llobregat, la primera i la més antiga que la multinacional alemanya va tenir a l'Estat espanyol. L'any 1919 Siemens & Halske comprà la fàbrica de la desapareguda Indústria Elèctrica, SA fundada per la família Muntadas, que es convertí en la base de l'expansió de l'empresa per la península.

Es tracta d'un fons molt important per al coneixement de la història de la indústria elèctrica, perquè Siemens, SA va concentrar a la companyia de Cornellà la producció dels motors i transformadors elèctrics. S'inicia cronològicament als darrers anys del segle passat i arriba fins a la dècada de 1960. Està format per les sèries següents:

– Oficina Tècnica-Unitat de producció: els fulls de fabricació dels transformadors, motors i parellatges elèctrics. És la sèrie més com-

pleta, que està integrada per gairebé un milió d'expedients i ocupa més de 250 metres lineals. Al mateix temps s'han ingressat els plànols i dibuixos tècnics, que ocupen més de 200 carpetes instal·lades en calaixeres. Les sèries d'aquesta unitat estan ordenades cronològicament i es disposa de registre i inventari.

– Estudis tècnics (enrotllaments d'alternadors, màquines de corrent continu i altres aparells elèctrics) i registres de patents. Sèries formades per expedients, llibres i registres que ocupen uns 100 metres lineals. L'inventari és el full de transferència.

– Àrea de Personal: altes i baixes de personal, nòmines, seguretat social i altra documentació de l'àrea.

El fons inclou, a més, documentació administrativa diversa (llibres de comandes, catàlegs, correspondència de la factoria), el fons fotogràfic de la companyia (fotografia en paper i un petit nombre de plaques de vidre) i una col·lecció de revistes especialitzades.

L'organització de la transferència

Convenis

- Generalitat de la II República: acord de transferència de la documentació de la Generalitat de la II República que es conserva a la Diputació de Barcelona. Signat pel secretari d'Assumptes Generals de la Diputació de Barcelona, Sr. Josep M. Esquerda i Roset, i el director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, Sr. Josep M. Sans i Travé, el 22 de juliol de 1994.
- Fons Associació de pares d'Alumnes de la Universitat Autònoma de Barcelona: acord de restitució del fons a l'Arxiu General de la Universitat. Signat pel director de l'Arxiu Nacional de Catalunya, Sr. Josep Maria Sans i Travé, i el Sr. Joan Gómez i Escofet, director de Serveis de la Biblioteca de la UAB, el 14 de juny de 1994.

Ingressos

Fons de l'Administració de la Generalitat

- Pre-arxivatge: Departament de Presidència, Comissió Amèrica i

Catalunya (1983-1993), 12 metres lineals; Junta Electoral Provincial de Barcelona. Eleccions al Parlament Europeu 1994, 62 metres lineals; Junta Electoral Provincial de Barcelona. Documentació generada per la mateixa Junta: Constitució de la Junta, llibres d'actes, recursos i altra documentació administrativa relacionada amb cadascun dels processos electorals. I també, en funció dels traspassos de competències de la Generalitat, documentació en matèria d'Administració Local i Ensenyament (1977-1989), 19 metres lineals; Generalitat de Catalunya, Departament de Governació, Administració Local (1978-1990). Documentació sobre el Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya, Ajuts Extraordinaris i Situacions Catastròfiques i Pressupostos d'Ens Locals, 67 metres lineals; Serveis de Coordinació Electoral, Propaganda Electoral de diversos processos electorals (1984-1994), cartells i fotografies.

- Generalitat de la II República: documentació d'Hisenda, Personal i Publicacions (1931-1938), i documentació procedent de la Caixa de Pagaments i Salaries i de la Caixa de Dipòsits i Pignoracions.
- Departament de Justícia, Junta Provincial de Menors de Barcelona (1915-1981), 10,6 metres lineals.
- Departament d'Indústria i Energia, Establiments Industrials (1932-1985), 140 metres lineals.

Fons Històrics

- Fons d'empreses i patrimonials: Siemens, SA: documentació de l'Oficina Tècnica i la Unitat de Producció (1900-1960), 50 metres lineals; família Orobio-Batllori: documentació del patrimoni familiar i d'una notaria (segles XIX i XX), 2 metres lineals.

També han ingressat 85 metres lineals de documentació provinent de l'empresa MACOSA (expedients de fabricació i exportació, 1940-1990), llibres de comptabilitat de La Maquinista Terrestre i Marítima SA (1856-1934) i documentació diversa (actes i escriptures notariales, correspondència comercial i accions) de l'empresa Prudencio Cobo S.A. (1920-1980), 7 metres lineals.

- Arxiu complementari: microfilm del llibre genealògic del llinatge Pinós (segle XVIII), propietat del Sr. Carlos Ferrer Salat.

Arxius gràfics

Siemens, SA: fons fotogràfic de l'empresa, constituït per plaques de vidre, negatius i positius.

FECSA, SA: Plaques de vidre del personal de Riegos y Fuerzas del Ebro, fotografies de l'empresa Hidroeléctrica del Segre i d'instal·lacions diverses de l'empresa FECSA, SA

Nous instruments de descripció

Fons de l'Administració de la Generalitat

S'ha inventariat el fons de la Generalitat de la II República sobre el Pla d'Obres Públiques (1935). Han estat revisats i perfeccionats els següents inventaris procedents del Departament de Cultura: Expedients de subvencions culturals en forma de lots de llibres (1979-1989); Estudi per a l'elaboració del Llibre Blanc de Cultura (1985-1986); i també l'inventari de la documentació provinent de la Delegació Provincial de Barcelona del Ministeri d'Informació i Turisme sobre Censura d'obres teatrals (1966-1977).

Fons històrics

J. Bandés: documentació de direcció, comptabilitat, proveïdors, fabricació i correspondència diversa d'una empresa tèxtil de Sant Feliu de Codines (1870-1950); família Isgleas-Adroher: documentació familiar i de les activitats de diversos membres de les famílies Isgleas-Alsina i Adroher-Isgleas (1930-1975); baronia d'Eroles: documentació patrimonial i administrativa de la baronia, correspondència i documentació diversa de la família Seix de Tremp (segles XVIII-XIX); Josep Carner-Ribalta: documentació personal, correspondència i obra escrita (1920-1980); llinatge Bruniquer de Granollers del Vallès: pergamins i manuscrits (s. XVIII).

Col·laboracions

En compliment del conveni signat entre el Departament de Cultura i el Reial Cos de la Noblesa, l'Arxiu Nacional de Catalunya ha finalitzat els treballs d'inventariació dels arxius històrics d'aquesta institució. L'inventari consta dels apartats següents:

- Arxiu del Reial Cos de la Noblesa (estatuts, ordenances i privilegis, correspondència, admissió de cavallers i dames, segles XIX-XX).
- Arxiu de la Reial Confraria de Nostra Senyora de la Soledat (segles XVIII-XIX).
- Arxiu patrimonial del comte de Vilanova (segles XII-XX).

Els arxius són oberts a la consulta els dies i hores que la institució manté les oficines obertes al públic. Existeix restricció de consulta per als documents de menys de 50 anys d'antiguitat.

